

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 71 Fylke: Rogaland
 Tilleggsspørsmål nr. Herad: Lundland
 Emne: Giftberedning i ungdom Bygdelag: Vindorbranna
 Oppskr. av: Bernt Phipping Gard: Rønnevik
 (adresse): Rønnevik G.nr. 99 Br.nr. 1
 A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja
 B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Støtt frå folk ein kjende innom eller utbygds frå.
2. Kjenn ikkje til noka sers ann det.
3. Ja, mange lurt heller stengt på det.
4. Ja.
5. Ja i eldre tider. På ein god her i nedlikken. Krøkedal finner me i tingbokene frå 1663 at:
 Lene Svinsun Krøkedal miste sin odelsutt i K. fordi han gav giftet sig mot sin fars vilje med et kvinnfolk, som hans mor ikke vil ha hos sig.
6. Ja, etter avskrift av Nystjebokene kan det sjå ut for det.
7. Ja, det kan sjå ut for det, men ein ser på giftbarnet mellomstaa velstandsaktu her, Våga i Lundland og Ropid i Sand.
 Men mot denne gifte barnen i flire allest kan ganske unge 16-20 år - dystkinnsom.
 I 1762 var Brita Torrudstr. Våga-fjorden gjenta og einbinnig - einbarn, gift 16 år gl. med Torjus Torjusson Ropid 25 år Brudgamen og far til Brita var dystkinnsom. I bae himann var velstand og me kan se viss ann, at foreldre stod bak giftbarnet.

- 8. Nei, kjennes ikke disse uttrykk.
- 9. At visse slegte helst sammen var sikkert mykje eit okarainisk spørsmål. Jernene og andre arvelige skilde ikke kunne ut av etta. Dette sammen med ei skoke albe kjenske, styrkje ette sambande. Kanstige hadde det si rot. Meilt fra Gamlidida - Albesamfund
- 10. Ja, hva du minde om det i gamle tida er ikke godt a siu. men me be, at i dansketida meilte dejt. Kirborne og kunninger ha Kgl. lagve der a gifta seg og meilte bebale ette sin stand og stilling for det? Men dette kungepabudet var vel helst gjort for a presse jernene ut av folk.
- 11. Kan ikke finne noko dame pa det.
- 12. Ja, sja under spørsmål 5
- 13. Ja, eg har na høyrd rygte om det.
- 14. Ja, det er rimelig du kenne det.
- 15. Ja, eg har høyrd rygte om det. Det var ungdommer og golvinger som stod bak.
- 16. Saja me kjennu til det, Nei ing. Kona kom fra goden og var dng. arde, sa fall bann aftok mot stander bok - og alt roa seg.
- 17. Helst du er lagone basise stand. Huisrensom og bursfolk.
- 18. Ja, ette kyrkjebølene kenne det sja ut for det. Ordaket: "like nyslekkje" var gjeve i gamledida. Det var "aldersdygd" for du, som gjevde jernene i stik ei.

15155

19. Ja, for lunge tid altende var det
nok det og brodde gjenta medgift
sa var ha nok gjlove.
Men ikke både kyrkeboken og tingboken
sa var vel ofte grunnen for giftingen
da som na at gjenta var midt borte.
Tingbokene fra det 16- og 17 aarhundre fortel
at pa tinget var flere menn ^{som}
for var skemma til tings og fikk makt
for at deres kvinder var kommet for tisting
i borselling. Kyrkebokene fortel og
at borselling kom rett etter giftemaal.
20. Har liyrd gjete dette, men sjelsogt
bore full.
21. Ja, har liyrd gjete det og, utom a ka-
na med kankerte dame.
22. Ja, sjelsogt.
23. Ja, dei skulde helst ga i Koor sine
flokk.

II Nattefiring.

24. Klutt. Og naar skikken hell seg ennu
og vi vel halda seg. Valenge har
frisk ungdom pa bygdaene.
25. Kjenn sin ungdom heim siotegen
kindsogsmogun t. d. sier sin
Har har vore ute pa firing?
26. Det er ikke godt a skilja i det
27. Fra fa og gjeme opp til 8-10 stk.
28. Ja, som regel var de det.
29. Ikke kunne vva ha yngre.
30. Na ja.
31. Utom skil heile oet, dog helst
kindsogs- og kindsogskvelder og an
sinnarne fra stolarne

- 32. Det kunne wa sa yume mid det, vilde ja ha tok i samme gjenta, kunne det lett wta i vennskap og vennskap mellom plukkare!
- 33. Sam oftost bannan.
- 34. Nei.
- 35. Lørdag og søndagkvelder.
- 36. Kjinner ikke til det, anna nor der lig like, da misse der wa to.
- 37. Di gikk der di lika gjentane best.
- 38. Kinner nok kenda det.
- 39. Nei
- 40. Flest det.
- 41. Ekkensam di lika friarum-friarane til.
- 42. Kinner wa sa yume mid det.
- 43. Ja, sam oftost.
- 44. Slut og andre gotte.
- 45. Det kunne ha giva på sa mange måter.
- 46. Sam oftost til det dogast.

Den einstege nattspinn.

- 47. Ja, ann hadde ei gjenta han lika got.
- 48. Han prøvde sam oftost i sky andre.
- 49. Ja kente det.
- 50. Det kunne wa leve ein gang og gjeme i øvris. alt ikke sam kan vort motkone.
- 51. Fakkband, snykkes o. a.
- 52. Åja, kan kinner ofta wta uto for det. Turetgüter eller vobum same på godene eller ein annan same lika same gjenta.
- 53. Like sam er vund inde 52

54. Dei lika det sjølvsagt ikkje
 55. Ikkje dei heller lika det.
 56. Nei.
 57. Begge deler.

58. Ja, oftast etter som jamodig
 kista var stor til.
 59. Ja, men ikkje på kyrkjebodden
 60. Kjemme nok kunne det og.
 61. Helst til guttane kom.
 62. Det hadde ha sikkert.
 63. Kjemme ikkje til det.
 64. Ja, men der hadde dei helst
 si båt til kyrkja.
 65. Sjå det kunde det og, men ikkje
 like ved kyrkja
 66. Ikkje i den tid og minst-die
 ditte 60-70 år

B. Gjesterbod bannan med
 eldre.

67. I julehelga varde gjesterbod
 og med bondop, kampforsjan og
 fgnorped- eller ikkje, men
 folk fekk som vanlegt smok
 når dei kom innanfor
 og vyrka.
 68. Nei
 69. Gutar og gjester fram inn annan
 sjolve. Det nytta like for andre å
 bestemma det.
 70. Stobbedans Kjemme og ikkje til
 71 ?

- b. Kunde liksom de eldre var med.
74. Ja, og her høyrde gjirke det.
75. Ja. - ja var antygnen var over.
76. Nei ikkje namne enn Stovangr.
- horte 10 mil.
77. Dette var blitt i mi tid - med
gjør. den dans var de same
aftast ein helt annan staden.
78. Ja, her høyrde gjirke det. Ungdamer
og eldre var minn saman til mine
i eldre tider enn nu.
79. Moralog, morskredder, morskredder
på stulen hvor simor.
- c
- D. Lankanner de ung damer var
mest for seg sjelv.
80. Ja, det kunde nok det og.
81. Kom helst sjalbedde.
82. Dei hadde vel fått litt. Hvor
deu dei tenkte, sinne for 50-60
år sidan gjikk dette var te folkhe
fester.
83. Det kunne wa sa yngre - på
angang.
84. Nei.
85. Dans, like og gåvor.
86. Ja, stalsgjentene hod gjerne visse
güter te seg ein laurdagskveld
kell søndag.
87. Ja, aftast spulmen med.

IV Julebrød.

111. Rakkokost. og løvetjering
112. Nei, ikke det og veik.
113. Ja, har vist høyd roka om det.
114. Kjinner ikke til dette.
115. Kan roka brukjort det.
116. Kjinner ikke til dette.
117. — — — — —
118. Ja, sann aftost det.
119. Har ikke høyd roka om det.
120. — — — — —
121. Ja
122. Vit ikke roka om det.
123. ?
124. Ja, har høyd brukk om det.
125. Framant her.
126. Nei.
127. ?
128. Ja, dette har eg høyd salenpe
og kan minnst.
129. Nei, kan ikke peke på det.
Har høyd folk har sagt
at ha fiddet Gule Skotørstogen
Men det har vel vore aftostfulke.
dros, som du hadde rova om.